

A LEMORZSOLÓDÁS EGYÉNI ÉS INTÉZMÉNYI TÉNYEZŐI EGY SZAKKÉPZÉSI CENTRUMBAN

Salamon Anikó

Budapesti Gazdasági Szakképzési Centrum

Kulcsszavak: lemorzsolódás; szakképzés

Kutatásunk célja a lemorzsolódás tényezőinek vizsgálata egy közel 8000 fős szakképzési centrumban. A lemorzsolódás hosszú távú folyamat (Bánkuti, Horváth és Lukács, 2004; Liskó, 2003), háttérben egyéni és intézményi tényezők állnak (Rumberger, 2012 idézi Fehérvári, 2015). A szakképzésben tanulókat érinti leginkább, jelen van a szakgimnáziumi (korábban szakközépiskolai) és a szakközépiskolai (korábban szakiskolai) képzésben is (Fehérvári, 2015). Kutatásunkban arra a kérdésre kerestük a választ, hogy milyen módon jelennek meg egy szakképzési centrum 18 tagiskolájában a lemorzsolódás olyan egyéni tényezői, mint az igazolatlan hiányzások vagy a tovább nem lépő tanulók száma. Elemeztük továbbá, hogy milyen kapcsolatban állnak ezek a tényezők az intézményi tényezőkkel: az iskola fejlesztőhatásával, a tagiskolába első helyen jelentkezők számával és az emelt szintű érettségik számával. Elemzésünkhöz nyilvánosan elérhető adatokat használtunk fel (KIR adatok a 2015–2016-os tanévről és a 2015. évi Országos kompetenciamérés jelentései), illetve a centrum által biztosított létszámadatokra is támaszkodtunk. A tanév elejéről a tanév végére 7986-ról 7654-re változott a centrum tanulóinak létszáma. Ez 4%-os csökkenés, ami jóval az országos átlag alatti érték. A tagiskolák közötti legmagasabb lemorzsolódási arány 12%. A tovább nem lépő tanulók aránya 1 és 12% között mozgott, a centrum szintjén ez a mutató 5%. Tíznel több igazolatlan órával rendelkezett a tanév végén 1478 tanuló, közülük 348 diák tanköteles. A tovább nem lépők és a tíznél több igazolatlan órával rendelkezők között szignifikáns együttjárást ($r=0,66$; $p<0,01$) tapasztaltunk. Statisztikailag jelentős mértékű ($p<0,05$) az összefüggés a tíznél több igazolatlan órát szerzett tanulók aránya és a tagiskolai emelt szintű érettségik száma ($r=-0,57$), a tagiskolába első helyen jelentkezők száma ($r=-0,51$), illetve a motivációs index (OKM-jelentés; $r=-0,55$) között. A tovább nem lépő tanulók aránya matematikából, a tíznél több igazolatlan órával rendelkezők aránya szövegértésből mutatott jelentős összefüggést ($r=0,76$ és $r=0,73$; $p<0,05$) az iskola fejlesztő hatásával. A tovább nem lépő tanulók aránya a matematikából az országos átlag felett teljesítő tagiskolákban kisebb, mint az átlag alatti eredményt elért tagiskolákban ($x_{\text{feletti}}=3,2\%$ és $x_{\text{alatti}}=7,4\%$; $t=6,64$; $p<0,01$). Hasonló különbséget tapasztaltunk a szövegértési eredmények esetén is ($x_{\text{feletti}}=2,8\%$ és $x_{\text{alatti}}=6,7\%$; $t=3,61$; $p<0,01$). A lemorzsolódás megelőzését szolgáló, országosan bevezetett korai jelző- és pedagógiai támogató rendszer részletes adatokba ad majd betekintést a közeljövőben. A téma aktualitása a munkába való átmenet szempontjából is jelentős. Egy olyan oktatási intézményt, ahol szívesen vesznek részt a tanórákon a tanulók, nem vagy kevésbé veszélyeztet a lemorzsolódás, ami az intézményi, pedagógiai tényezők vizsgálatát a jövőben is indokoltá teszi.